

INTERVJU: VIKTORIJA POTOČNIK / Pripravila: Helena Peternel Pečauer

»Pri nas je dovoljeno risati čez črto – otroci in mladostniki morajo imeti odprte možnosti za razvoj vseh svojih ustvarjalnih potencialov.«

Ustvarjalna sezona v Pionirskem domu – Centru za kulturo mladih se počasi izteka. Otroci, mladostniki pa tudi starejši pripravljajo še zadnje predstavitve svojih del, da bo najširša javnost videla, kako so s pomočjo mentorjev uresničili svoje zamisli in česa so se na delavnicah naučili. Vodstvo pa že snuje prihodnjo sezono, ki bo znova pestra, zabavna in interdisciplinarna. Podrobnosti nam je povedala prva med Pionirci, direktorica Viktorija Potočnik, ki že desetletje vodi to pomembno ljubljansko ustanovo.

Te dni imate pri vaši hiši veliko dela. Končujejo se otroške delavnice, še zadnji festivali vas čakajo, nadzorujete obnovitvena dela v ART-centru na Komenskega 9, v nekdanji Pionirski knjižnici. Kako gre? Imate dobre novice?

Res razmišljamo in delujemo na številnih področjih, kar me veseli in osrečuje. Tudi v naših pisarnah je zelo živahno. Pravo ustvarjalno vzdušje. Slišijo se smeh, tuji jeziki, odločni pomenki, vzkliki veselja. Pri nas imamo pravi labirint in laboratorij kreativnosti. Ne le zaradi bližajočega se konca ustvarjalnega leta, tudi zaradi izzivov, ki nas čakajo v prihodnjem letu. Zelo smo ponosni na dejstvo, da se stavba Pionirskega doma na Komenskega 9 prenavlja z izjemnim občutkom restavradorjev in delom gradbincev. Mladi, pa tudi odrasli, bodo prav gotovo kmalu dobili najlepši biser kreativnosti, kar jih je v Sloveniji, poseben vulkan za spodbujanje izraznosti v središču prestolnice. Razvijali bomo dejavnosti, ustvarjalnosti in krepili njihov ustvarjalni in čustven svet. Tudi v tujini ni prav veliko ustanov, ki bi ponujale tako pestre vsebine, kot jih imamo v Pionirskem domu.

In prav iz tujine je pred kratkim prišla še ena vesela novica ...

Ja, zelo smo veseli. Prejeli smo res lepo novico. Med izjemnimi kandidati, ki so se pri Evropski komisiji potegovali s svojimi predlogi, je prav Pionirski dom dobil 21-mesečni projekt razvoja improvizacijskih gledališč za mlade. Smo nosilci projekta, sodelovali pa bomo z Romunijo, Poljsko, Srbijo in kot pridruženima članicama Makedonijo in Hrvaško ter tako preko projekta

povezovali mladino iz različnih kulturnih okolij. Naši Pionirci in gledališčniki so znani prav po tem, da so izjemni improvizatorji. Številne, ki so začeli pri nas, lahko danes vidimo na največjih gledaliških odrih v Sloveniji in tujini. Ta evropski projekt bo izjemna 'univerza' za vse moje sodelavke in sodelavce. Prijavljali smo se na številne razpise v Sloveniji, pa nikoli nismo bili 'dovolj dobri', v Evropi pa je bil Pionirski dom med stotinami prijavljenih opažen in vreden sredstev, ki jih bomo dobili. Zelo se bomo potrudili, da bomo upravičili zaupanje. Zavedamo se, da bo veliko joka, smeha, veliko potovanje in garanja, a tudi veliko užitek. Najbolj se veselim dela z otroki iz Srbije ali Romunije, kjer je improvizacijsko gledališče še v razvojnih povojih. Vsem otrokom moramo ponuditi možnost in priložnost, da razvijejo svoje potenciale. Že od malega. V vsakem je barvita mavrica ustvarjalnih potencialov, omogočiti jim moramo, da jih spoznajo raziskujejo in udejanjajo.

Pri vas te možnosti nedvomno imajo. Koliko otrok ste letos 'zaposlili' v svojih ustvarjalnih delavnicah?

Več kot 1200 jih je vsaj enkrat na teden obiskovalo kakšno od 50 kulturno-umetniških in jezikovno-kulturnih programov. Muzicirajo, slikajo, kiparajo ... Pripravili smo tudi sedem velikih festivalov, rekorder je bil znova gledališki. V desetih dneh smo v Festivalni dvorani gostili 52 predstav, obiskalo pa jih je 9600 otrok iz slovenskih šol in vrtcev. Filmski festival ZOOM je letos prvič zaplul v mednarodno smer. Ponosni smo, ker smo dobili 413 kratkih filmov iz vseh koncev sveta, seveda pa ni zanemarljivih tudi 88 domačih.

Ni dneva, da v Pionirskem domu ali Festivalni dvorani ne bi gostili kakšnega dogodka, pomembnega gosta.

Včasih imamo tudi po tri prireditve v enem dnevu. Posebej mi je v spominu ostal prvi LIKfest. Več kot 200 otrok je s posebno grafično tehniko vrezalo svoje avtoportrete. Počrnili smo jih in odtisnili na veliko platno. Pomagati smo si morali kar z vrtnim valjarjem, ki smo ga spravili v Festivalno dvorano. Otroci so odprtih ust, v popolni tišini, čakali, kaj bo nastalo. Naredili smo največjo grafiko, kar jih je kdaj bilo v Sloveniji. Avtoportreti so zažareli, vzklikom in aplavzom otrok ni bilo konca. Izjemen dogodek. Še posebej velik izziv za nas pa je bil obisk predsednika Evropske komisije Jeana-Clauda Junckerja, ki se je v spremstvu predsednika slovenske vlade Mira Cerarja v Festivalni dvorani srečal z mladimi. Protokolarno je bil to zelo zahteven projekt, nanj smo se pripravljali dalj časa. Več kot 600 mladih je Junckerja brez dlake na jeziku spraševalo o viziji razvoja Evrope, brezposelnosti mladih in kaj bodo politiki naredili za njihovo boljšo perspektivo. Niso bili zadovoljni s preprostimi odgovori. Začetna ležernost visokega gosta se je kmalu prelevila v močno držo in resnost v pogovoru. Pokazali smo, da je Pionirski dom tudi prostor, kjer mladi lahko na glas spregovorijo. To so lahko storili tudi ob filmskem festivalu, ob festivalu Bobri, kjer smo govorili o različnih drugačnostih, ob literarnem festivalu in drugih. Hudo mi je, ker nimam dovolj časa, da bi se še bolj poglobila v mlado ustvarjalnost in 'prebrala' izjemno sporočilnost, ki nam jo ponujajo skozi svoja dela: »Ne puščajte nas ob strani, ne odrivajte nas in ne delajte iz nas 'revežev' na dolgi

Filmski festival ZOOM je letos prvič zaplul v mednarodno smer. Ponosni smo, ker smo dobili 413 kratkih filmov iz vseh koncev sveta.

rok. Želimo enakopravno soustvarjati ta prostor!« To nam sporočajo.

Pedagogi znate brati med vrsticami. V vaše življenje je ta poklic močno vtkan. Oče je bil učitelj in tudi vas je gnalo v študij pedagogike in specialne pedagogike. Najbrž res znate prebrati vsako otroško risbico.

Ja, vsaka črta, ki jo nariše, pove nekaj o malem avtorju. Vsak ton, ki ga zaigra na inštrument, je samo njegov. Vsakdo ima lastno izgovorjavo nemškega ali angleškega jezika, denimo. Nočem biti pedagoginja z ravno črto, ki bi rekel, aha, risba vse pove o otroku, ampak vsaka nosi sporočilo, lahko izraža stisko ali pa veselje. Pomembno je, da znajo naši pedagogi to razbrati in otroku pomagati in mu ponuditi spodbudo na njegovi ustvarjalni poti. Ne takoj, čez čas poskušajo odpreti tiste otrokove labirinte in skrinjice, kjer imajo skrite slabe izkušnje, bolečino, ali razigranost, ki jo želijo deliti z drugimi. Na rednih pedagoških kolegijih poskušamo skupaj poiskati rešitve, se senzibilizirati in otroku utrjevati »hrbtenico«. Vedeti mora, da je ta samo njegova, a se mora znati zavrteti in

videti tudi druge okrog sebe, prepoznati njihove vrline in z njimi stkati lepo mrežo sodelovanja in soustvarjanja. Danes je pač skupnost tista, ki nas krepi ali pa nas vrže v brezno.

Bolj individualno pristopate do otrok, kajne?

Seveda. Pri nas se ne more nihče skriti. Ne otrok ne mentor. Neprestano sta v interakciji in odzivih. Če otrok kakšen dan pove, da je utrujen, da ne more slediti, mu nihče ne vsiljuje izpeljave urnika. Morda kdaj rabijo le pogovor. Ali pa samo igro. Veliko se učimo preko igranja vlog, improvizacije, medsebojnega dialoga, seveda pa uporabljamo tudi sodobno tehnično opremo, medije, ki so jim blizu. Tudi skozi te dobijo dodatna znanja in informacije. Vsak pedagog mora pripraviti individualen program za vsakega otroka posebej, kar od njega zahteva strokovnost, taktnost, senzibilnost in stalno izobraževanje. Delujemo po načelu slediti otroku, spremljati ga, vlagati vanj, vzpodbujati ...

V prostorih Pionirskega doma je drugače kot v šolskem okolju, kjer

je pogosto vse storilnostno naravno. Pri vas je praktično lahko vsak otrok uspešen.

Absolutno! Vsakemu sledimo. Radi se pohvalimo, da smo neke vrste 'kontrašola'. Seveda so pri nas pogoji drugačni. Imamo majhne skupine, pedagog se lahko posveti vsakomur posebej. Otroci konec koncev prihajajo k nam, ko so že v šoli oddelali kar lep delovnik, zato moramo paziti, da ubiramo drugačne pristope kot v šolskem sistemu, da se nam otroci ne obrnejo. Stavimo na sproščanje in različne druge tehnike, da jim pride mo čim bliže. Pri nas je tudi trenutni neuspeh ali otrokova napaka pozitivno sporočilo. Za pedagoga in za otroka. Že star pregovor pravi, da se tudi na napakah učimo. Ni naključje, da smo si za slogan izbrali: Pri nas je dovoljeno risati čez črto. Tudi ta nosi simboliko. V otroku želimo vzbuditi kreativnost, saj skozi njo spozna, da sta njegova črta ali njegov ton drugačna od tistega, kar je ustvaril drug otrok, in da ga okolje sprejme takšnega, kakršen je. Skozi to ga ne naučimo le, da zna to drugačnost v sebi gojiti, ampak da bo toleranten tudi do drugih. Solidarnost,

Obisk Jean-Clauda Junckerja v Festivalni dvorani – arhiv Evropske komisije

strpnost, empatija, dialog in skupno iskanje rešitev za težave so zame dobre vrednote, ki jih pri nas udejanjamo pri vsakodnevem delu z mladimi. Prav zato je Pionirski dom nekaj posebnega.

Pogosto se lotevate tudi vsebin, ki so v družbi tabuizirane. Verjamete, da je treba vrednote začeti spreminjati že pri otrocih?

Ne le verjamem, prepričana sem o tem. Lahko rečem, da sem srečen človek, ne glede na moje življenjske vzpone in padce. To, da lahko svoje znanje in bogate izkušnje predajamo mladim, je zame največje bogastvo. Pa tudi za mentorje. Kaj je lahko lepšega, kot otroku dati izkušnjo in znanje kot izjemno življenjsko popotnico, ki ga bo spremljala v življenju?

Ja, in skozi delavnice se je v več kot petdesetih letih, odkar Pionirski dom ponuja različne ustvarjalne prostočasne dejavnosti, zvrstila vrsta otrok in mladih. Številni so danes umetniki, glasbeniki, igralci, na pomembnih mestih, v prestižnih vlogah ...

Res je, zgodovina Pionirskega doma piše tako različne zgodbe, kot so različni ljudje, ki so ga obiskovali. Ne le izjemni pedagogi, ki so svoja znanja predajali mladim, Lojze Kovačič na primer. Lepo je prelistati spominsko knjigo, ki smo jo izdali ob petdesetletnici. Spisali so jo tisti, ki so v svoji mladosti pred davnimi leti obiskovali delavnice v tej ustanovi. Od Leva Krefta, Petra Musevskega do Japca Jakopina, denimo, ki je že v otroštvu slikal samo čolne. V arhivu smo našli njegova otroška dela in mu jih odnesli v njegovo pisarno. Bil je izjemno vesel. S solzami v očeh si je ogledoval, kaj je nekoč risal. Vsem tem ljudem je Pionirski dom pustil neizbrisni pečat. Alja Brglez, ki danes vodi kabinet predsednika države, je sebe vedno upodabljala kot kraljično, tudi Alenka Kraigher piše, da je naša ustanova v njej pustila močno neizbrisno sled. Nekdanje Pionirce najdemo med novinarji, pisatelji, jezikoslovci, umetniki ... Ampak danes, ko grem v kakšnega od slovenskih gledališč ali na fakulteto, pa na pomembnim mestih že srečam tudi

učence, ki so k nam hodili v novejšem času. Tudi med pedagogi po šolah je veliko takšnih, ki so svojo kariero poučevanja začeli ravno pri nas. Andrej Pekarovič, denimo, se je želel vpisati v glasbeno šolo, pa so mu rekli, da ni dovolj nadarjen. V Pionirskem domu so ga z veseljem sprejeli. Potem je iz glasbe diplomiral in magistriral v tujini. Danes je izvrsten pedagog. Pri nas vsakomur damo pomembno popotnico, da iskanja, v katerih odkrivajo sami sebe, lahko delijo tudi z drugimi. Pa naj bo to skozi tuje jezike, glasbo ali likovne dejavnosti.

Kako pa sodelujete s pedagogi, ki po osnovnih šolah vodijo dramske, glasbene, literarne, likovne in druge krožke?

V zadnjih letih se sodelovanje lepo nadgrajuje. A tudi naši pedagogi so potrebovali čas, da so se naučili svoje bogato znanje in izkušnje prenašati na kolege. Že predlani smo začeli sodelovati z gledališkimi mentorji, zdaj delamo tudi z jezikovnimi in likovnimi pedagogi. Ne učimo jih tistega, kar že

Na likovnem festivalu LIKfest smo s tehniko cianotipije naredili sliko velikanko.

V desetih dneh smo v Festivalni dvorani gostili 52 predstav, obiskalo pa jih je 9600 otrok iz slovenskih šol in vrtcev.

Zgradba Pionirskega doma

vedo, ampak jim dodajamo nove poglede. Moji pedagogi morajo imeti izvirna in predčasna znanja, saj je treba otrokom, ki nas obiskujejo dolga leta, vedno ponuditi nove, izvirne privlačne vsebine. Naši mentorji morajo poznati tehnike in metode, ki presegajo šolske učne programe, zato lahko pedagoge iz šol nadgradijo s preizkušenimi in uspešnimi izkušnjami in znanji. Odziv je izjemno lep. Na nedavnem LIKfestu so nam rekli, da so takšni dogodki v Pionirskem domu zanje praznik. Dolga leta smo iskali stik s šolskimi pedagogi, zdaj pa smo ga, brez kakršne koli pomoči pristojnih ministrstev, ki nas tako in tako ne slišijo, počasi našli ter s prepričljivostjo in iskrevostjo dosegli prijazno sinergijo.

Nekateri starši, pa tudi šolski pedagogi, niso ravno navdušeni nad široko dejavnostjo otrok po končanem pouku. Kaj mislite, kdaj je dovolj? Res je, mnogi so skeptični do tega. Jaz pa mislim, da je otroku treba ponuditi varno okolje, saj so starši v današnjem času zelo obremenjeni in velikokrat

tudi pod velikim pritiskom in dilemami, kako vzgajati otroka. Nič ni narobe, če bo preizkusil več različnih dejavnosti, a to nikakor ne sme biti izbira ali ambicija staršev. Navadno se otrok šele pri 10. ali 12. letu odloči, s čim bo nadaljeval. Nič ni narobe, če kakšno dejavnost prekine, a prepričana sem, da se bo v življenju spomnil vsega, česar se je naučil v zgodnjih letih. Pozitivnega in negativnega. Želim si, da bi imel na Pionirca same pozitivne izkušnje, zato se trudimo z vsakim otrokom posebej, želimo da bi začutil vse svoje »tipalke«.

Za zdaj ste vezani še na ljubljansko regijo, a vaše ambicije presegajo te meje.

No, vsi festivali, razen prej omenjenega LIKfesta, so že vseslovenski in segajo tudi v tujino. Čeprav še ni uradno, že sejemo znanja in izkušnje po vsej državi, tudi v manjših krajih. Želela sem si, da bi kaj več naredili skupaj z državno, kulturno ali izobraževalno ustanovo, da bi bolj vstopili v šole, pa ni šlo. Zdaj to počnemo sami in smo na dobri poti.

Kmalu se bodo začeli vpisi v ustvarjalne delavnice Pionirskega doma za sezono 2017/18. Pripravljate kakšne novosti?

Doslej smo uvedli številne nove programe. Toda v prihodnjem letu se bomo poglobljeno posvetili vsebinskemu dopolnjevanju programov in povezovanju različnih vsebin. Zelo interdisciplinarni bomo. V letošnjih počitniških šolah se bomo francoski jezik učili preko spoznavanja francoske mode, španščino s spoznavanjem njihovih umetnikov, angleščino pa z odkrivanjem raziskovalnih procesov. Na vrata Pionirskega doma pogosto trkajo mladi, ki bi želeli znanje prenašati na otroke, saj so naša vrata odprta za inovativne in kreativne mlade. Že 12. junija bomo na naši spletni strani objavili urnike vseh programov, zato vabimo vse vedoželjne otroke in nagajive starše, naj se vpišejo v ustvarjalne delavnice. Zdaj Pionirc ni več le v spominu starih staršev, zdaj je tudi za otroke EKSTRA.